

PTUJSKI LIST

Politično gospodarski tednik.

Stane:

Za celo leto K 15—
za pol leta 7:50
za četrt leta 3:80
za 1 mesec 1:30

Posamezna številka 60 vin.

Uredništvo in upravnništvo je v
Ptuj, Slovenski trg 3 (v starem
rotovžu), pritličje, levo.

Rokopisi se ne vrnejo.

Štev. 31

Ptuj, 21. decembra 1919

I. letnik

Protestni shod državnih nameščencev v Ptuj

dne 18. decembra 1919.

V posvetovalnici mestnega urada so se zbrali 18. t. m. ob 1/2 11 uri skoro polnoštevno ptujski državni nameščenci vseh slojev in strok, da protestirajo na javnem shodu proti nečuveneru postopanju vlade glede rešitve prašanja uradniških zahtev. Padla je marsikaka pikra beseda; le žal, da je bila potrebna in da je v resnici skrajni čas, da se odločujoči krogi zdramijo iz neverjetnega mrtvila.

Na dnevnem redu so bile tele točke: 1. položaj državnih nameščencev; 2. volitev permanentnega akcijskega odbora; 3. resolucije; 4. slučajnosti.

Shod je otvoril kot sklicatelj g. ravnatelj F. Vajda, ki je bil po pozdravu in splošnem poročilu izvoljen za predsednika. Zapisnikar je bil g. prof. Alič. Vladni koncipist g. Tone Kosi je imel prav resen, stvaren in preišljen programatičen govor, ki je naslikal v njem ne le obupno-bedno stanje drž. nameščencev, ampak tudi eminentno nevarnost, v katero se pogreza država vse bolj od dne do dne vsled neumevanja dejanskih razmer, kakršno kažejo vladni krogi v Belgradu. Odklonil je odločno mnenje, ki je preskočilo plot ministerskih zob, da si državni uradnik poleg svojega dela poišče lahko še postranski zaslužek. (Medklic: S prodajo izvoznic! Fej! — V Sloveniji vsaj je „postranski zaslužek“ drž. uradništva več ali manj nemogoč, ker je naše uradništvo, hvala Bogu, še — pošteno in zna čuvati svojo stanovsko čast. Opomba ured.)

G. ravnatelj Vajda je opozarjal na vzgojni upliv, ki ga ima na mladino dejstvo, da mora učiteljstvo z drugimi nameščenci vred poseči po skrajnem sredstvu — stavki; opozarjal je na nevarnost, v katero bo zagazila država, če bo prišlo do splošnega uradniškega štrajka. Rzsulo je na videzu, splošna anarhija, obubožanje, rop, pobjoj, skratka propast človeške družbe.

G. dr. Zelenik je povdarjal idealno stališče izobraženstva. Kdor se je posvetil študijam in je stopil v državno službo, ni imel namena, da obogati. Odkod neki? Idealizem ga je gnal v to; namenil se je pomagati po svojih močeh človeštvu, da to doseže svojo vzvišeno nalogo — biti človek, ne žival. Udinjal je svoje moči državi, da pomaga graditi. In zato prejema mesečno par umazanih papirnatih cunj, da se mu jih gabi v roke prijeti in za ktere si niti kosila ne more kupiti. Država stoji in pade z uradništvom. Če se država danes zruši, ne bo nikdar več imela prilike, da vstane. Ne bo več „bratoljubne“ antante, ki se je tako „nesebično“ borila za nas male in ponižane, da nam danes od njenega bratoljubja slabo postaja. Zato pa: pazite, gospodje, ki sedite na vladnih stolcih! Vi boste dajali zgodovini odgovor!

Zdravstveni koncip. dr. Vrečko je povdarjal circulus vitiosus, v katerem se vrti porišanje plač z rastočo draginjo. Čim se izleže časnikarska rasa, da se bodo regulirale plače, že delajo cene vseh produktov akrobatične skoke. Ne potrebujemo višjih plač;

stvarne pomoči potrebujemo, destrukcija cen je potrebna, ureditev valute in ustvaritev normalnih razmer.

Sprejeta je bila soglasno ta-le resolucija: Vršeč svoje dolžnosti napram državi, si ne damo kratiti pravice do sigurnega obstanka; zavračamo z ogorčenjem dosedanje dosledno vsestransko slepljenje in omalovaženje javnih nameščencev in zahtevamo odločno takojšnjo ureditev vseh naših prašanj.

S studom odklanjamo žaljivo podtikanje odgovornih faktorjev, „da si uradnik lahko še kod drugod kaj zasluži.“

Odločno bomo branili svojo nedotakljivo čast in borili se bomo z vsemi sredstvi za pravico do poštene eksistence, kakršno zahteva ugled in dobrobit države.

Jamčimo, da bodo naše sklenjene vrste privedle državne činitelje do prepričanja, da se mora krivično postopanje napram javnim nameščencem kruto maščevati na državni sami.

Na shodu je bil izvoljen permanentni akcijski odbor, ki imej nalogo začasno zastopati ptujske drž. nameščence vseh strok in slojev, vzdrževati stike s centralnim odborom uradniške organizacije v Ljubljani in Mariboru, informirati uradništvo o vseh tekočih akcijah in pripraviti tla za močno uradniško krajevno organizacijo.

V ta odbor so bili izvoljeni gospodje: okrajni komisar Forčesin za okrajno glavarstvo in drž. policijo; dr. A. Stuhec, sodni predstojnik, za sodnijo; nadgeometer Omerzu za zemljemerski in davčni urad, davčno oblast in finančno stražo; poštni vodja Zemljič za poštarje; prof. dr. Komljanec in nadučitelj Gorup za srednje—, meščansko— in ljudsko-šolsko učiteljstvo.

G. vodja okrajnega glav. dr. Pirkmaier je k delokraju tega odbora omenil, da bodi samo predhodnik novemu odboru, ki ga bo izbrala organizacija in da naj skuša to organizacijo čim prej udejestviti; tudi pri centralni organizaciji v Ljubljani je treba marsikaj preosnovati; tudi tam je še dokaj nejasnosti in dobiček od organizacije imajo zvečine le oni, ki so centralnemu odboru krajevno najbližji, v tem ko krajevnih organizacij ni. Šlo bo za določevanje aktivitetnih doklad, razredovanje teh po krajih in tu daje točne informacije lahko le krajevna organizacija.

G. žel. rev. Cijan je v temperamentnem govoru izrazil solidarnost organizacije žel. uradnikov z drž. nameščenci in je udeležence shoda pozival na slogo in brezobziren boj za pravico. Ob 12 uri je shod končal. S.

Vojaštvo in šolstvo.

F. Vajda.

Pokojna Avstro-Ogrska je vzdrževala celo vrsto raznih vojaških šol: vojaške realke, kadetnice, akademije, ki so imele v glavnem dva namena: 1) brezplačno vzgojo oficirskih in uradniških, večinoma nemških ali madjarskih dečkov, 2) raznarodovanje tistih slovanskih dečkov, ki so bili sprejeti v te šole.

Te šole so bile večinoma nameščene na Dunaju, v Budimpešti in po nemških ali madjarskih krajih: Mödling, Hainburg, Traiskirchen, Wiener-Neustadt, St. Pölten, Enns,

Liebenau pri Gradcu, ~~staremu mu, imelo so~~ krasne stavbe ter so bile radodarno opremljene z vsem potrebnim in včasih tudi z nepotrebnim.

Po razpadu monarhije je ostala ogromna večina zavodov avstrijski in madjarski republiki, ki sta podedovala tudi razne visoke šole, umetniške zbirke in luksurijozne zgradbe za ministrstva in druge osrednje urade. Pri likvidaciji se je ta velikanski dobiček obeh republik očitvidno pozabil, kakor lahko sklepamo iz raznih vesti o delitvi državnih dolgov in vojnega posojila.

Kako mačehinsko so ravnali z našimi pokrajinami, vidimo zdaj, ko si gradimo svoje urade in svoje šole, a nimamo prostorov zanje.

Od vojaških šol nam je ostala v Sloveniji edina vojaška realka v Mariboru, na Hrvatskem šola v Karlovcu, vojnomojnariško akademijo na Reki pa nam hoče ugrabiti zemlje-ladni Lah.

Toliko in takšnih vojaških šol, kakor jih je imela Avstro-Ogrska, ne rabi naša narodna in demokratska država, ki naj nudi izobrazbo enakomerno vsem stanovom. Tudi Nemška Avstrija je opustila prejšnje vojaške šole, poslopja pa porablja za splošno izobraževalne zavode in za internate, kjer gojenci sami opravljajo vsa dela na vrtu, v drvarnici, klavnici, pri pečeh, motorjih itd.

Na slovenskem ozemlju je torej edina vojaška realka v Mariboru, ki je popolnoma opremljena kot šola z raznimi zbirkami in delavnicami ter kot internat s posteljami in drugimi potrebščinami. Ker se vojaška realka opusti, naj se to poslopje z vsem inventarjem zopet porabi za šolo in sicer za kako strokovno šolo, katerih nam najbolj primanjkuje.

Toda imamo še druge stavbe, ki so prej služile vojaštvu, to so vojašnice, katerih je Avstro-Ogrska s 3 letno vojaško službo rabila mnogo več nego jih bo rabila naša država, v kateri bo gotovo veljala srbska skrajšana vojaška služba. Vojašnice se bodo morale preurediti za šolo — v Ljubljani se to menda že dela — ter bodo tako več prispevale za obrambo domovine. Izobražen naraščaj bo potreboval le malo strokovnega vojaškega vežbanja, da postane prvovrsten brambovec.

Tudi na Ptuj nas muči vprašanje prostorov za šole, ki so vse prenapolnjene, odkar je padel kitajski zid, ki je ločil slovensko okrožje od posilinemškega mesta. V I. razred gimnazije se je letos vpisalo 96 učencev in učenk. Komaj smo dobili prostora zanje. Prihodnje leto je pričakovati vzporednice tudi v drugem razredu, gimnazijsko poslopje pa nima nobene učne sobe več. Še kritičnejši je položaj novo ustanovljene deške meščanske šole. Za izobrazbo širokih plasti kmetovalcev, obrtnikov in trgovcev je meščanska šola važnejša ko gimnazija. Letos smo I. razred deške meščanske šole za silo pospravili v ljudski šoli pri okr. glavarstvu. Prihodnje leto pride še II. razred in po zgledu gimnazije je pričakovati, da bo I. razred deške meščanske šole imel vzporednico, zlasti ker v Ormožu ni meščanske šole, dasiravno tam že imajo šolsko poslopje.

Ako mesto Ptuj ne dobi prostorov za deško meščansko šolo, obstoja resna nevarnost, da zgubi to pridobitev, katero nam je naklonila narodna vlada.